

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Микола ДИВАК

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітньо-наукова програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Кафедра освітології і педагогіки

Форми навчання	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Форми контролю
ДФН	1	30	15	75	120	Залік

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка та психологія вищої школи»

1. Опис програми

Дисципліна – «Педагогіка та психологія вищої школи»	Галузь знань, спеціальність, СВО, НК	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4		Статус дисципліни – Нормативна, циклу загальнонаукової (філософської) підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 1		Рік підготовки: Денна, заочна – 1 Семестр: Денна, заочна – 1
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Лекції: Денна, заочна – 30 год. Практичні заняття: Денна, заочна – 15 год.
Загальна кількість годин – 120	Назва кваліфікації: доктор філософії	Самостійна робота: Денна, заочна – 75 год.
Вид підсумкового контролю – залік		

2. Мета і завдання дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є підготовка професійно компетентного, гуманістично-зорієнтованого фахівця з високим рівнем психологічної та педагогічної грамотності, як важливої складової його професійної культури в питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні із властивим глибоким розумінням загальних принципів та методів економічних наук, застосування їх у власних дослідженнях у сфері психології загалом та у викладацькій практиці зокрема.

При цьому основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є:

- усвідомлення психологічних закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- оволодіння передовими формами, методами та засобами навчання і виховання студентів, учасників тренінгових занять тощо;
- формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування;
- досягнення психолого-педагогічної майстерності та культури професійної діяльності.

2.2. Зв'язок з іншими дисциплінами:

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (філософія науки, емпіричні методи у наукових дослідженнях, економіка), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та

використання інформації з різних джерел, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

– здатність демонструвати комунікативну культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки; проявляти емпатію та повагу до культурної різноманітності (ЗК-4).

– здатність презентувати та обговорювати оригінальні наукові дослідження, інноваційні розробки державною та іноземними мовами на основі генерування складних ідей, логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженості часу і ресурсів з урахуванням принципів тайм-менеджменту (ЗК-5).

2.4. Результати навчання

– демонструвати системний науковий світогляд, уміння критично мислити, здійснювати аналіз явищ та педагогічних проблем, формулювати висновки і розробляти рекомендації, пропонувати неординарні підходи з використанням новітніх освітніх технологій у розв’язанні поставлених завдань (ПРН-2).

– знати систему вищої освіти, специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи; використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення, сучасні засоби і технології організації та проведення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи із студентами, інноваційні методи навчання; критично оцінювати власні наукові розробки при впровадженні у навчальний процес з дотриманням принципів академічної доброчесності (ПРН-6).

3. Програма навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи»

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи

Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи

Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет, завдання, функції, місце в структурі педагогічних наук. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи. Структура вищої освіти. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Науково-педагогічний процес у ЗВО: сутність, структура, етапи, закономірності, принципи.

Предмет та об’єкт психології вищої школи. Сучасні концепції вищої освіти. Зв’язок психології вищої школи з іншими галузями психології, психологічний аспект державних стандартів вищої освіти.

Основні завдання педагогіки і психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної доктрини розвитку освіти в Україні».

Література: [1; 2; 3; 8; 11; 15; 20; 25].

Тема 2. Інновації в системі вищої освіти

Інновації як ключова складова освітньої діяльності ЗВО (Закон України «Про вищу освіту»). Сутність педагогічної інноватики. Шляхи оновлення системи вищої освіти. Сучасні технології – підґрунтя оновлення професійної підготовки викладача. Інноваційний університет як чинник модернізації освітньо-наукової сфери та розбудови суспільства знань. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування. Інноваційні процеси в системі освіти. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.

Література: [10; 14; 15; 16; 20; 22; 23; 26; 28].

Тема 3. Психологічні засади організації освітнього процесу у закладах вищої освіти (2 год.)

Проблема адаптації студентів-першокурсників до освітнього процесу у вищій школі. ЗВО як один з провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Вікові особливості студентської молоді та їх роль у становленні особистості. Формування позитивної мотивації навчально-професійної діяльності студентів. Індивідуалізація та диференціація освітнього процесу. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. Формування творчої особистості. Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.

Література: [2; 7; 17; 18; 19; 27].

Змістовий модуль 2

Психолого-педагогічні і методичні особливості освітнього процесу

Тема 4. Організація навчання у вищій школі (2 год.)

Зміст освіти і навчання. Методи навчання. Форми організації учбової діяльності. Принцип єдності змісту і форми. Загальні форми організації учбової діяльності: індивідуальна парна, групова, колективна. Особливості специфічних форм організації навчання: лекції, семінарські, лабораторно-практичні заняття, спецкурси, спецсемінари, курсове і дипломне проектування та ін.

Самостійна (дидактично керована) робота студентів. Імітаційні та ігрові форми організації учбової діяльності студентів: ділові ігри, рольові ігри та ін. Специфіка та ефективність ділових і рольових ігор. Методичні системи педагогів-новаторів. Характеристика програмованих, проблемних, дослідницьких, імітаційних методів навчання. Психолого-педагогічні основи застосування навчальних засобів: підручників, учбових посібників, макетів, моделей, технічних засобів автоматизованих навчальних систем та ін. Дидактичні функції навчальних засобів. Комп'ютеризація навчання у вищій школі. Формування digital-skills. Сервіси для дистанційного навчання: платформи для он-лайн конференцій (Google Hangouts, Skype, Zoom, Webex); ресурси зі створення презентацій (Canva, Prezi); ресурси для майндмепінгу (Mindomo, Mindmeister, Coggle); ресурси зі створення текстів, завдань, інформаційні ресурси (Quizlet, Classtime, Kahoot, Learningapps); інструменти взаємодії зі студентами (Classroom, Docs, Padlet).

Література: [1; 6; 7; 8; 23; 24; 28].

Тема 5. Лекція як основна форма навчання у ЗВО (2 год.)

Педагогічні технології вивчення курсу, дисципліни. Підготовка та організація студентської аудиторії у проведенні оглядової, науково-пізнавальної лекції та лекції у запитаннях і відповідях, оглядової, тематичної, лекції-брейнстормінгу, дискусії, полілогу. Психолого-педагогічні аспекти, що зумовлюють методику і техніку оптимальності лекційного дійства.

Мультимедійна презентація як сучасний засіб навчання. Види презентацій: електронні; слайдові (Microsoft Office PowerPoint, Powerbullet Presenter, Quick Slide Show); нелінійні мультимедійні інтерактивні презентації (Prezi, Google Presentations, SlideRocket). Підготовка лекції у вигляді електронної презентації з використанням можливостей MS PowerPoint. Основні вимоги до використання презентацій та типові помилки лекторів під час виступу. Формування вмінь при презентації як дії, (презентування, демонстрація). Способи створення презентації в MS PowerPoint. Основні критерії оцінки освітніх презентацій: оптимізація зображень; вплив кольору; розміщення зображень; використання списків; анімаційні ефекти; розташування інформації на сторінці; розгалужена навігація.

Література: [1; 6; 11; 13; 14; 15; 16; 23].

Тема 6. Методика проведення семінарських, практичних, лабораторних занять (2 год.)

Семінарські і практичні заняття, їх характеристика. Семінарські заняття як дієва форма розвитку продуктивного мислення студентів під час обговорення проблем, втягування їх в колективну пізнавальну діяльність. Класифікація семінарських занять: залежно від складності, об'єму і вимог; залежно від мети: семінар-повторення і систематизації знань; за формою проведення. Семінарське заняття. Практичні заняття як своєрідна форма зв'язку теорії з практикою, яка слугує для закріплення теоретичних знань шляхом залучення студентів до вирішення різних навчально-практичних та пізнавальних завдань, відпрацювання навичок тлумачення і застосування нормативно-правових актів, спеціальної літератури, технічних засобів.

Створення ситуації успіху для студентів.

Проведення пробних і конкурсних відкритих занять.

Література: [1; 6; 7; 8; 25; 28].

Тема 7. Самостійна робота студентів. Методика оцінювання, контролю знань студентів (2 год.)

Сутність самостійної роботи у вищій школі. Організація діяльності студентів під час практичних занять, модульного оцінювання. Рівні самостійної роботи студентів: репродуктивний, реконструктивний, творчий. КППЗ як вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру. Мета, зміст, структура та види КППЗ. Метод портфоліо.

Місце і функції оцінки та контролю результатів учбової діяльності в структурі педагогічного керівництва. Критерії та система оцінювання. Педагогічні вимоги до контролю в процесі навчання: об'єктивність, систематичність, надійність. Зміст, форми, методи та види контролю. Методи фронтального опитування. Диференціація оцінювання. Тестовий контроль якості знань. Використання сервісів для швидкого опитування, як-от: Kahoot, Google-forms, Quizlet, Proprofs, ClassMarker, Plickers, Easy Test Maker.

Література: [4; 6; 7; 8; 9; 17; 23].

Тема 8. Психологічні засади інтерактивного навчання (2 год.)

Знаково-контекстне та лабораторно-клінічне навчання. Оволодіння сучасними інтерактивними практиками викладання: класифікація інтерактивних лекцій; методи фасилітації в освітньому процесі: мозкові штурми, техніки запитань, модераційні картки, ранжування, евристична бесіда, синектика; метод кейсів: особливості проектування та застосування; ділові та рольові ігри як інструмент формування навичок студентів, види ігор, алгоритм створення та застосування; метод проектів, Sturt-up-стратегія; сторітелінг як метод активного навчання; формування навчального тренінгового заняття за циклом Колба; розробка та застосування майндмепінгу; особливості коучингу в освітньому процесі як засобу сприяння, допомоги студентам в пошуку їх власних рішень у будь-якій складній професійній ситуації, як інструмент для оптимізації людського потенціалу та ефективної діяльності (формулювання розумних та досяжних цілей за методикою SMART; досягнення цілей та системного вирішення проблем за методикою GROW; стратегічне планування та розробка карти дій за технікою SWOT-аналізу); публічне представлення спільно розробленого проекту у мастер-майнд групі.

Література: [6; 10; 11; 13; 14; 17; 18].

Змістовий модуль 3

Структура діяльності суб'єктів освітнього процесу у ЗВО

Тема 9. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача (2 год.)

Психолого-педагогічна модель особистості викладача ЗВО. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи. Психологічні вимоги до сформованості емоційно-вольової сфери викладача. Психологічні вимоги до характерологічних властивостей викладача вищої школи. Психологічний аналіз педагогічних здібностей

викладача та можливості розвитку. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача. Викладач як медіатор між студентами та навчальним матеріалом.

Література: [6; 7; 8; 10; 16; 17; 19].

Тема 10. Педагогічна майстерність викладача ЗВО (2 год.)

Самопрезентація та самопозиціонування як необхідні елементи в роботі сучасного педагога. Професійні педагогічні здібності та шляхи їх формування. Психологія педагогічної творчості. Психолого-педагогічні і методичні особливості організації різних видів учбових занять. Етико-психологічні проблеми взаємодії викладачів і студентів. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Причини, ознаки та наслідки синдрому професійного вигорання. Профілактика синдрому професійного вигорання.

Elevator pitch як ефективний метод самопрезентації. Педагогічний артистизм як складова педагогічної майстерності викладача вищої школи. Умови і методи формування педагогічного артистизму викладача вищої школи. Сучасний викладач – впевнений користувач онлайн платформ (Coursera, Udacity, Khan Academy, edX, Udemy, Prometheus).

Література: [6; 7; 8; 10; 16; 17; 19].

Тема 11. Формування та розвиток особистості студента на різних курсах (2 год.)

Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності. Студентство – найкультурніша частина молоді в усіх країнах, важливе джерело відтворення інтелігенції. Особистість студента як єдина динамічна структура. Основні чинники його розвитку й становлення. Взаємодія основних факторів формування особи майбутнього фахівця: середовища, виховання, професійного навчання. Новоутворення студентського віку. Суперечливості та кризи студентського віку. Криза ідентичності. Адаптація студента до навчання у вищому навчальному закладі. Особливості соціалізації у студентському віці.

Література: [1; 6; 7; 8; 10; 16; 17; 18; 20].

Тема 12. Пізнавальна діяльність студентів (2 год.)

Використання і врахування закономірностей і властивостей перцептивних процесів в процесі викладання у ЗВО. Сприймання навчального матеріалу студентами. Типи сприймання і здатність до вивчення відповідних дисциплін. Увага: властивості, види, механізми. Організація групової та індивідуальної уваги студентів в процесі навчання. Увага – запорука ефективного навчання. Процеси і види пам'яті. Закономірності запам'ятовування, збереження, відтворення. Забування та боротьба з ним. Відтворення матеріалу на іспитах (заліках, контрольних роботах, колоквіумах тощо). Засоби та вправи для розвитку пам'яті. Мислення в навчальному процесі у вищій школі. Проблема розуміння. Розв'язання задач і проблемних ситуацій. Пошук потрібної інформації. Розвиток мовлення студентів. Мовлення викладача. Використання уяви студентів для підвищення ефективності їх навчання.

Література: [6; 7; 8; 10; 16; 17; 19].

Тема 13. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента (2 год.)

Психологічні проблеми взаємин викладачів і студентів. Оптимізація взаємин викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього фахівця. Психологічні бар'єри педагогічної взаємодії. Психологічні бар'єри педагогічної взаємодії.

Особливості професійно-педагогічної комунікації у ЗВО. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Сутність феномену «професійно-педагогічної комунікації». Загально-філософські, психолого-педагогічні основи теорії комунікації. Ознаки професійно-педагогічної комунікації як системи.

Назва теми	Кількість годин						Контрольні заходи
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота		
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
Змістовий модуль 1. Основи педагогіки та психології							

Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
Тема 2. Інновації в системі вищої освіти	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
Тема 3. Психологічні засади навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні і методичні особливості освітнього процесу							
Тема 4. Організація навчання у вищій школі	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
Тема 5. Лекція як форма навчання у вищому навчальному закладі	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 6. Методика проведення семінарських, практичних, лабораторних занять	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 7. Самостійна робота студентів. Методика оцінювання, контролю знань студентів	2	2	1	1	5	5	виступи на науково-практичних заходах
Тема 8. Психологічні засади інтерактивного навчання	2	2	1	1	5	5	командні та індивідуальні проекти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; мікрОВикладання
Змістовий модуль 3. Структура діяльності суб'єктів освітнього процесу у ЗВО							
Тема 9. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача	2	2	1	1	5	5	командні та індивідуальні проекти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; мікрОВикладання
Тема 10. Педагогічна майстерність викладача ЗВО	2	2	1	1	5	5	командні та індивідуальні проекти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; мікрОВикладання

Тема 11. Формування та розвиток особистості студента на різних курсах	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 12. Пізнавальна діяльність студентів	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 13. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 14. Природа конфліктів в педагогічній сфері та технологія запобігання їх виникненню	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Тема 15. Психолого-педагогічні особливості викладання педагогічних дисциплін на основі тренінгових технологій	2	2	1	1	5	5	розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
Разом 120 год.	30	30	15	15	75	75	

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи»

Практичне заняття № 1

Тема: «Загальні основи педагогіки та психології вищої школи».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Предмет, завдання, функції, місце педагогіки вищої школи в структурі педагогічних наук.
2. Науково-педагогічний процес у ЗВО: сутність, структура, етапи, закономірності, принципи.
3. Предмет та об'єкт психології вищої школи.
4. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології, психологічний аспект державних стандартів вищої освіти.
5. Основні завдання педагогіки і психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної доктрини розвитку освіти в Україні».

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань.
3. Ділові ігри.

Література: [3; 6; 7; 9].

Практичне заняття № 2

Тема: «Психологічні засади навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Проблема адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
2. Вищий навчальний заклад як один з провідних факторів соціалізації студента як фахівця.
3. Вікові особливості студентської молоді та їх роль у становленні особистості.
4. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
5. Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Аналіз конкретних ситуацій.

Література: [7; 13; 20].

Практичне заняття № 3

Тема: «Лекція як основна форма навчання у вищому навчальному закладі».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Підготовка та організація студентської аудиторії у проведенні оглядової, науково-пізнавальної лекції та лекції у запитаннях і відповідях, оглядової, тематичної, лекції-брейнстормінгу, дискусії, полілогу.
2. Психолого-педагогічні аспекти, що зумовлюють методику і техніку оптимальності лекційного дійства.
3. Мультимедійна презентація як сучасний засіб навчання. Види презентацій.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань.
3. МікрОВикладання.

Література: [1; 7; 13].

Практичне заняття № 4

Тема: «Методика проведення семінарських, практичних занять, самостійної роботи студентів. Методика оцінювання, контролю знань студентів».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Семінарські і практичні заняття, їх структура та характеристика.
2. Організація самостійної роботи студентів.
3. Критерії та система оцінювання навчальних досягнень студентів.
4. Психологічні засади інтерактивного навчання.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань.
3. МікрОВикладання.

Література: [3; 7; 13; 18; 19; 20; 32].

Практичне заняття № 5

Тема: «Викладач і студент як суб'єкти освітнього процесу».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Педагогічна майстерність викладача ЗВО. Професійні педагогічні здібності та шляхи їх формування.
2. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання.
3. Основні чинники розвитку й становлення студентів.
4. Адаптація студента до навчання у ЗВО.
5. Використання і врахування закономірностей і властивостей перцептивних процесів в процесі викладання.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань.
3. Мікровикладання.

Література: [5; 7; 8; 10; 13; 14; 16; 19; 24].

Практичне заняття № 6

Тема: «Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Спілкування: види, рівні, засоби, сторони та функції.
2. Психологічні механізми взаєморозуміння в спілкуванні.
3. Педагогічний конфлікт: структура, сфера, динаміка.
4. Педагогічні ситуації в діяльності викладача, методика їх вирішення.
5. Психологічні механізми безконфліктного спілкування.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань.
3. Мікровикладання.

Література: [4; 5; 13; 19; 22; 31].

Практичне заняття № 7 (3 год.)

Тема: «Психолого-педагогічні особливості викладання педагогічних дисциплін на основі тренінгових технологій».

Мета: Систематизувати та поглибити знання аспірантів за темою, формувати уміння самостійно використовувати знання та навички в комплексі вивчення дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Тренінгові технології навчання як засіб розвитку професійних компетенцій майбутніх фахівців.
2. Принципи організації та проведення навчальних тренінгів за методом Девіда Колба.
3. Переваги та недоліки тренінгу як форми навчання у ЗВО.
4. Розвиток гнучкості, оригінальності мислення, толерантності, здатності вирішувати проблемні завдання та ситуації в команді та індивідуально під час тренінгових занять.

Хід заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми.
2. Інтерактивна презентація аспірантами літературних джерел у форматі живої бібліотеки:

- Крижановська А. Психологічні бар'єри професійного зростання викладача закладу вищої освіти. Психосоціальні ресурси особистісного та соціального розвитку в епоху глобалізації: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 3-4 листопада 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 170–173.

- Філіпенко Л. В., & Вятчаніна С. В. Адаптація педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів: вплив соціокультурних та технологічних змін на педагогічний процес у вищій школі . Академічні візії, 2024. №30. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1073>

Література: [4; 5; 17; 21; 23; 25].

6. Самостійна робота здобувачів освіти

Самостійна робота (далі СР) є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст СР визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. СР здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі СР, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості СР здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Завдання виконує кожен здобувач шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату з презентацією згідно із рекомендованою тематикою поданою нижче згідно свого порядкового номеру в журналі. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Реферат виконується здобувачем самостійно при консультуванні викладачем. Оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Захист завдання шляхом усного звіту здобувача з підготовкою та оформлення презентації.

Ось основні вимоги до оформлення:

Загальні вимоги: Обсяг: 8–10 сторінок основного тексту (без урахування титульного аркуша, змісту, списку літератури та додатків). Шрифт: Times New Roman, розмір шрифту – 14. Міжрядковий інтервал: 1.5. Поля: Верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, праве – 10 мм. Вирівнювання тексту: По ширині. Нумерація сторінок: Зверху в правому куті, починаючи з другої сторінки (титульний лист не нумерується).

Структура реферату: Титульний аркуш (Назва закладу вищої освіти. Назва факультету та кафедри. Назва реферату. Прізвище, ім'я, по батькові автора. Науковий керівник. Місто і рік.). Зміст (Включає назви розділів роботи з вказанням сторінок). Вступ (Обґрунтування актуальності теми, мета і завдання роботи, методи дослідження, структура реферату). Основна частина (Складається з кількох розділів, кожен з яких має чітку назву та структуру). Теоретичний аналіз: (Огляд наукових джерел, обґрунтування проблеми). Аналіз досліджень: (Може включати огляд практичних прикладів або даних, якщо це передбачено темою). Висновки (Короткий підсумок результатів дослідження, висновки щодо вирішення проблеми, рекомендації). Список використаних джерел (Оформлюється відповідно до стандартів (ДСТУ або міжнародні стилі – АРА, MLA тощо). Джерела подаються в алфавітному порядку). Додатки (за необхідності) (Таблиці, графіки, схеми, які є додатковими до тексту реферату).

Оформлення цитат і посилань: Прямі цитати: Обов'язково в лапках з посиланням на джерело. Непрямі цитати (парафраз): Обов'язково з посиланням на джерело. Оформлення посилань: В тексті через квадратні дужки або за допомогою підрядкових приміток, відповідно до обраного стандарту (наприклад, [1, с. 25] або (Автор, рік)).

Оформлення ілюстрацій, таблиць і схем: Таблиці: Нумеруються та мають заголовок зверху («Таблиця 1 – Назва»). Ілюстрації (схеми, графіки): Нумеруються та підписуються під зображенням («Рисунок 1 – Назва»). Ілюстрації та таблиці повинні бути згадані в тексті реферату.

№ з/п	Тематика рефератів	К-сть годин
1.	Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет. Система вищої освіти в Україні та за кордоном.	3
2.	Основи дидактики вищої школи.	3
3.	Психолого-педагогічні основи навчальної діяльності студента.	3
4.	Педагогіка самоорганізації.	3
5.	Психолого-педагогічні дослідження в педагогіці вищої школи .	3
6.	Основні тенденції розвитку освіти в розвинених країнах світу.	4
7.	Навчання впродовж усього життя.	4
8.	Навчальні плани і програми.	4
9.	Основні форми навчання у ЗВО.	4
10.	Науково-методичне забезпечення навчального процесу.	4
11.	Сутність і складові педагогічної майстерності.	4
12.	Рівні оволодіння педагогічною майстерністю.	4
13.	Сутність і структура педагогічної техніки.	4
14.	Основні форми навчання та їх класифікація.	4
15.	Сучасні проблеми лекційного викладання.	4
16.	Проведення групових та індивідуальних консультацій.	4
17.	Психолого-педагогічні вимоги до семінарів.	4
18.	Класифікація активних методів навчання.	4
19.	Навчальні дискусії.	4
20.	Методика стимулювання творчої активності студентів.	4
Разом:		75

Тренінг з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» «Професійне навчання педагогів впродовж життя»

Тренінг направлений на необхідність розвитку мобільності, формування ІКТ-компетентності вчителя. Тренінг має мотивувати педагогів до самовдосконалення, рефлексії, оволодіння механізмами комунікативної компетентності.

Мета тренінгу: прагнення до самовдосконалення, рефлексії, постійного підвищення професійного рівня шляхом оволодіння новими знаннями, навичками і психологічними вміннями.

Завдання тренінгу:

- Формування сприятливого психологічного клімату
- Знаходження подібностей у учасників групи для поліпшення взаємодії між ними
- Розвиток вміння працювати в команді
- Визначити рівень ІКТ-компетентності учасників навчально-виховного процесу в результаті організації та аналізу навчальних занять.
- Підвищити комунікативні навички педагогів
- Підвищити настрій на вдачу, щастя, добро і успіх.

Завдання для учасників: розробити тренінг, провести його в групі та підготувати рекомендації для колег щодо вдосконалення їхніх тренінгів.

Форма подачі: Письмовий звіт або презентація тренінгу.

7. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються: лекції; практичні заняття; індивідуальні заняття; виконання творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; виконання завдань з тренінгу.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань;
- командні та індивідуальні результати навчання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на науково-практичних заходах;
- мікровикладання;
- залік.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3
20%	20%	20%	20%	20 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Самостійна робота
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 1-7)	Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 8-15)	Оцінка за виконане завдання

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи в Moodle і складаються з двох частин: 1) тестові завдання (10 тестів по 5 балів) та 2) одне теоретичне питання (50 балів).

Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74		D (задовільно)
60–64		E (достатньо)

35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор EpsonEB- 505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019 Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1шт.)	1-15
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-15
3.	Фліпчарт	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб.К.: Каравела, 2018. 296 с.
- Вища освіта і наука: науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від.; [упоряд.: Т. М. Белоусова, А. В. Козонущенко; за заг. ред. І. І. Тіщенко; наук. ред.: д-р наук з соціальних комунікацій О. О. Сербін]. Київ: [б. в.], 2018. № 4/5 (квітень–травень). 116 с.
- Войнаровська Н. В. Інноваційні методи викладання економіки у сучасних вищих навчальних закладах США. URL : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Voynarovska.php>
- Гірняк А, Васильків О. Психологічні бар'єри у взаємодії викладача й студентів та шляхи їх ефективного подолання. *Психологічні перспективи* 2019. Вип. 33. С. 79–90.
- Енциклопедія освіти (2021.) Національна академія педагогічних наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 1144 с.
- Желанова В.В. Впровадження стратегії міждисциплінарності у сучасній вищій освіті. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна педагогіка»*. 2021. 1 (48). С.477–480.
- Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : підручник. К. : Ліра-К, 2020. 512 с.
- Заячківська Н. М. Формування готовності викладачів закладів вищої освіти до використання сучасних освітніх технологій у професійній діяльності. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 3 (103). С. 36-40.
- Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
- Кравченко І. М. Тренінгові технології у підготовці майбутнього викладача вищої школи. 2020. URL: http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/10773/1/%D0%9F%D0%B0%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%86%D0%BB%D1%8C%D1%97%D0%BD%D0%B0_%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%8C_2020_%D0%A7.%201.pdf#page=83
- Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.
- Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.

13. Мельник І.С. Проблема вивчення психологічного складника здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів: системний підхід. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*, 2020. № 2. С. 221–239.
14. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2022. 266 с.
15. Мельничук С. Ю. Структурно-функціональна модель реалізації педагогічних умов професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародних економічних відносин засобами навчальних. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота», 2018. Вип. 1 (42). С. 150–154.
16. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч.-метод. посібник. К., «Дакор», 2020. 178 с.
17. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
18. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П., Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І.Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240с.
19. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПП ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
20. Педагогіка та психологія вищої школи : навч посіб./Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкина, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.
21. Подоляк О. С. Сторітелінг в освіті. Перше вересня, 2020. 152 с.
22. Ребуха Л. З. Формування соціально-психологічних та педагогічних складових міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій. *Збірник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2019. №4(19). С. 337–347.
23. Ребуха Л. З. Методологічні засади інноваційних технологій навчання у вищій школі. *Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. Ребухи Л.З. Тернопіль, ЗУНУ. 2022. 145 с.*
24. Ребуха, Л., Зварич, Г. Навчання у вищій школі: формування управлінської компетентності у майбутніх педагогів. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2023 Випуск 1 (05). С. 114–124.
25. <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/issue/view/10/10>
26. Ребуха Л. З., Рудакевич О. М. Особливості міжкультурної комунікації у практиці соціальної роботи в умовах поліетнічного регіону. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія» : зб. наук. пр., 2020. Вип. 1 (11). С. 207–210.
27. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
28. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.
29. Шеннон О'Коннелл Абдул Салам Медені. Посібник для тренера: Як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив. НДІ. Школи проведення кампаній. URL : <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>
30. Landrum, R. E. (2020). The nature of student-focused regional psychology conferences: Characteristics and continuing changes. In Woody, W. D. & Miller, R. L. (Eds.). *Administration of a Student Friendly Psychology Conference: Challenges and Opportunities*. (pp. 13-16). Retrieved from the Society for the Teaching of Psychology web site: <http://teachpsych.org/ebooks/studentfc>
31. Scherschel, H. (Ed.). (2021). *Teaching Tips: A Compendium of Conference Presentations on Teaching*, 20.

32. Williamson, A. L., & Willard, J. (2021). Perceptions of online learning: What students really think. In H. Scherschel (Ed.) *Teaching Tips: A Compendium of Conference Presentations on Teaching, 2019-2020*. (pp. 42-47).
33. Woody, W. D. & Miller, R. L. (Eds.). (2020). *Administration of a Student Friendly Psychology Conference: Challenges and Opportunities*. Retrieved from the Society for the Teaching of Psychology web site: <http://teachpsych.org/ebooks/studentfc>.